Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. birželio 4 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas — Direktyva 2003/109/EB — 5 straipsnio 2 dalis ir 11 straipsnio 1 dalis — Nacionalinės teisės aktas, kuriuo ilgalaikio gyventojo statusą įgijusiems trečiųjų šalių piliečiams nustatoma pilietinės integracijos, patvirtinamos egzaminu, pareiga, už kurios nevykdymą gali būti skiriama piniginė bauda“

Byloje C-579/13

dėl *Centrale Raad van Beroep* (Nyderlandai) 2013 m. lapkričio 13 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. lapkričio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

P,

S

prieš

Commissie Sociale Zekerheid Breda,

College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amstelveen

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. lapkričio 5 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— P ir S, atstovaujamų *advocaat* J. B. Bierbach,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman, M. de Ree, B. Koopman ir J. Langer,

— Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir N. Piçarra,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande ir G. Wils,

* Proceso kalba: nyderlandų.

susipažinęs su 2015 m. sausio 28 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272) 5 straipsnio 2 dalies ir 11 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas sprendžiant P ir S ginčą su *Commissie Sociale Zekerheid Breda* (Bredos miesto socialinio draudimo tarnyba, toliau – *Commissie Sociale Zekerheid*) ir *College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amstelveen* (Amstelveno savivaldybės mero ir tarybos narių kolegija) dėl to, kad pastarosios nustatė pilietinės integracijos pareigą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Remiantis Direktyvos 2003/109 2, 4, 6 ir 12 konstatuojamosiomis dalimis:

„(2) Europos Vadovų Taryba savo specialiajame susitikime Tamperėje 1999 m. spalio 15 ir 16 d. pareiškė, kad trečiųjų šalių piliečių juridinis statusas turėtų būti derinamas su valstybių narių piliečių statusu ir kad tam tikrą laikotarpį, kurį reikėtų nustatyti, valstybėje narėje teisėtai gyvenančiam ir turinčiam ilgalaikio gyventojo leidimą toje valstybėje narėje asmeniui būtų suteiktos tam tikros vienodos teisės, kurios kaip galima labiau atitinka Europos Sąjungos piliečių turimas teises.

<...>

(4) Trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai valstybių narių gyventojai, integracija yra esminis elementas skatinant ekonominę ir socialinę sanglaudą, kurią Sutartis nurodo pagrindiniu Bendrijos tikslu.

<...>

(6) Pagrindinis kriterijus, kad būtų suteiktas ilgalaikio gyventojo statusas, turi būti gyvenimo valstybės narės teritorijoje trukmė. Gyvenama turi būti teisėtai ir nuolat, kad būtų galima parodyti, jog žmogus įsitvirtino toje šalyje. Reikėtų numatyti prielaidas tam tikram lankstumui, kas leistų atsižvelgti į tokias aplinkybes, dėl kurių asmeniui gali tekti laikinai išvykti iš tos teritorijos.

<...>

(12) Norint sukurti autentišką dokumentą dėl ilgalaikių gyventojų integracijos į tą visuomenę, kurioje jie gyvena, su ilgalaikiais gyventojais įvairiausiais ekonominiais ir socialiniais klausimais turi būti elgiamasi šioje direktyvoje atitinkamomis nustatytomis sąlygomis lygiai taip pat, kaip ir su valstybės narės piliečiais.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnio „Reguliavimo dalykas“ a punkte nustatyta:

„Ši direktyva nustato:

a) sąlygas, kuriomis valstybė narė suteikia ilgalaikio gyventojo statusą jos teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams ir panaikina tokį statusą bei su tokiu statusu susijusias teises; <...>“

5 Tos pačios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojo statusą trečiųjų šalių piliečiams, kurie prieš pat paduodami atitinkamą pareiškimą yra penkerius metus teisėtai ir nuolat pragyvenę jos teritorijoje.“

6 Direktyvos 2003/109 5 straipsnyje „Ilgalaikio gyventojo statuso įgijimo sąlygos“ numatyta:

„1. Valstybės narės reikalauja, kad trečiųjų šalių piliečiai įrodytų, kad jie patys ir nuo jų priklausomi šeimos nariai turi:

a) pastovių ir nuolatinių išteklių, kurių pakanka patiems išsilaikyti ir išlaikyti savo šeimos narius, nesikreipiant į atitinkamos valstybės narės socialinės pagalbos sistemą. Valstybės narės įvertina tokių išteklių pobūdį ir reguliarumą bei gali atsižvelgti į minimalų atlyginimo ir pensijų lygį iki pareiškimo ilgalaikio gyventojo statusui gauti pateikimo;

b) sveikatos draudimą, apimantį visas rizikas, kurios paprastai numatomos tos valstybės narės piliečių draudime.

2. Valstybės narės gali pareikalauti, kad trečiųjų šalių piliečiai tenkintų nacionalinėje teisėje numatytas integracijos sąlygas.“

7 Minėtos direktyvos 11 straipsnio „Vienodas požiūris“ 1 dalyje nustatyta:

„1. Ilgamečiai [ilgalaikiai] gyventojai, kaip ir tos šalies piliečiai, vienodai turi teisę:

a) naudotis galimybe įsidarbinti arba dirbti savarankiškai, jei tokia veikla nereikalauja, kad ir retkarčiais, vykdyti valstybinės valdžios funkcijų, taip pat į vienodas įdarbinimo ir darbo sąlygas, įskaitant atleidimo iš darbo ir atlyginimo sąlygas;

b) į švietimą ir profesinį mokymą, taip pat gauti stipendijas pagal nacionalinės teisės nuostatas;

c) į profesinių diplomų, pažymėjimų ir kitų kvalifikacijos dokumentų pripažinimą pagal atitinkamą nacionalinę tvarką;

d) į socialinę apsaugą, socialinę pagalbą ir socialinį saugumą, kaip numatyta nacionalinėje teisėje;

e) gauti mokesčių nuolaidas;

f) naudotis prekėmis ir paslaugomis bei visuomenei prieinamų prekių ir paslaugų pasiūla, taip pat būsto įsigijimo tvarka;

g) į asociacijų ir jungimosi į sąjungas bei stojimo į darbuotojus ar darbdavius [darbuotojams ar darbdaviams] atstovaujančias organizacijas ar į bet kurias kitas organizacijas, kurios nariai yra konkrečios profesijos atstovai, laisvę, taip pat į teisę naudotis visomis tokių organizacijų teikiamomis privilegijomis, nepažeidžiant nacionalinių nuostatų dėl viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo;

h) laisvai judėti visoje atitinkamos valstybės narės teritorijoje, laikantis nacionalinės teisės aktuose saugumo sumetimais nustatytų apribojimų.

<...>“

Nyderlandų teisė

8 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 2000 m. Užsieniečių įstatymo (*Vreemdelingenwet 2000*, toliau – *Vw 2000*) 1 straipsnio p punkte nustatyta:

„Šiame įstatyme ir juo grindžiamose nuostatose:

<...>

p. ilgalaikis gyventojas – asmuo, turintis 20 straipsnyje nurodytą leidimą nuolat gyventi šalyje, išduotą pagal Direktyvos 2003/109 8 straipsnio 2 dalį, arba kitos valstybės, kuri yra <...> Sutarties šalis, išduotą ilgalaikio gyventojo leidimą gyventi EB <...>“

9 Minėto įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Mūsų ministro kompetencijai priklauso:

a. tenkinti prašymą suteikti arba pakeisti leidimą nuolat gyventi šalyje, jį atmesti arba jo nesvarstyti;

b. atšaukti arba pakeisti leidimą nuolat gyventi šalyje.“

10 Remiantis *Vw 2000* 21 straipsnio 1 dalimi:

„Pagal Direktyvos 2003/109 8 straipsnio antrą pastraipą prašymas išduoti nuolatinį leidimą gyventi šalyje arba pakeisti į tokį, kaip jis suprantamas pagal 20 straipsnį, gali būti atmestas, tik jei užsienietis:

a. negyveno teisėtai nepertraukiamu penkerių metų laikotarpiu prieš pat prašymo pateikimą, kaip numatyta 8 straipsnyje;

<...>

k. neišlaikė [pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos] Pilietinės integracijos įstatymo [(*Wet inburgering*, toliau – *Wi*)] 7 straipsnio 2 dalies a punkte numatyto pilietinės integracijos egzamino arba negavo šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies c punkte numatyto diplomo, pažymėjimo ar kito dokumento.“

11 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Wi* reglamentuojama visų Nyderlanduose gyvenančių migrantų pilietinė integracija į Nyderlandų visuomenę. Pilietinė integracija apima nyderlandų kalbos žinių žodžiu ir raštu ir žinių apie Nyderlandų visuomenę įgijimą. Kalbos žinios ir žinios apie Nyderlandų visuomenę vertinamos egzamino metu. Migrantai, kurie *Wi* įsigaliojimo dieną, t. y. 2007 m. sausio 1 d., ilgą laiką teisėtai gyveno Nyderlanduose, ir po šios datos atvykę migrantai iš principo turi pilietinės integracijos pareigą arba nuo 2007 m. sausio 1 d., arba nuo tos po 2007 m. sausio 1 d. esančios datos, nuo kurios jie teisėtai gyvena Nyderlanduose.

12 *Wi* 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Pilietinės integracijos pareigą turi užsienietis, teisėtai gyvenantis šalyje, kaip tai suprantama pagal *Vw 2000* 8 straipsnio a–e punktus arba l punktą, kuris:

a. Nyderlanduose gyvena kitu nei laikinas tikslu.

<...>

4. 1 dalyje nurodyta pilietinės integracijos pareiga negali būti nustatyta atgaline data.“

13 Remiantis *Wi* 5 straipsniu:

„1. Nukrypstant nuo 3 straipsnio, pilietinės integracijos pareiga netaikoma asmenims, kurie:

a. yra jaunesni nei 16 metų arba kuriems yra 65 ir daugiau metų;

b. būdami mokyklinio amžiaus, Nyderlanduose gyveno mažiausiai 8 metus;

c. turi Vyriausybės nutarimu arba juo remiantis nustatytą diplomą, pažymėjimą ar kitą dokumentą;

d. privalo lankyti mokyklą arba mokytis profesijos;

e. iš karto po privalomo vidurinio ar profesinio mokslo įgyja išsilavinimą, kurį užbaigus gaunamas c punkte nurodytas diplomas, pažymėjimas ar kitas dokumentas;

f. įrodė, kad pakankamai moka nyderlandų kalbą žodžiu ir raštu, ir yra akivaizdu, kad turi žinių apie Nyderlandų visuomenę.

2. Be to, pilietinės integracijos pareiga netaikoma:

<...>

c. užsieniečiams, kurie pagal Europos Sąjungos valstybės narės arba kitos valstybės, kuri yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalis, teisę įvykdė pilietinės integracijos sąlygą, kad gautų ilgalaikio gyventojo statusą, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2003/109;

<...>

3. Pilietinės integracijos pareigą turintis asmuo, turintis Vyriausybės nutarimu nustatytą diplomą, pažymėjimą ar kitą dokumentą, iš kurio matyti, kad asmuo iš dalies jau yra įgijęs 7 straipsnyje nurodytų gebėjimų ir žinių, atleidžiamas nuo pareigos įgyti šią žinių ar gebėjimų dalį ir išlaikyti atitinkamą pilietinės integracijos egzamino dalį.

4. Vyriausybės nutarimu arba juo remiantis gali būti priimamos nuostatos dėl:

a. kitų visiško arba dalinio atleidimo nuo pilietinės integracijos pareigos atvejų;

b. gyvenimo šalyje, kaip tai suprantama pagal 1 straipsnio b punktą, ir

c. 1 dalies f punkto taikymo.

5. Mūsų ministras gali priimti taisykles dėl 2 straipsnio d punkto taikymo.“

14 Šio įstatymo 31 straipsnyje numatyta:

„1. *College van Burgemeester en Wethouders* skiria administracines baudas tiems pilietinės integracijos pareigą turintiems asmenims, kurie per 7 straipsnio 1 dalyje nustatytą arba pagal 2 dalies a punktą pratęstą terminą neišlaikė pilietinės integracijos egzamino.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies:

a. *College van Burgemeester en Wethouders* pratęsia 7 straipsnio 1 dalyje nurodytą terminą, jeigu pilietinės integracijos pareigą turintis asmuo įrodo, kad jo negalima kaltinti, jog neišlaikė pilietinės integracijos egzamino, arba

b. *College van Burgemeester en Wethouders* atleidžia nuo pilietinės integracijos pareigos, jeigu, atsižvelgdamas į akivaizdžias pilietinės integracijos pareigą turinčio asmens pastangas, padaro išvadą, kad tas asmuo pagrįstai negali išlaikyti pilietinės integracijos egzamino.

3. Vyriausybės nutarimu arba juo remiantis priimamos nuostatos dėl 2 dalies."

15 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Wi* įsigaliojo 2007 m. sausio 1 d. Įsigaliojant šiam įstatymui į *Vw 2000* taip pat buvo įterptas 21 straipsnio 1 dalies k punktas. Tačiau ši nuostata faktiškai pradėta taikyti tik nuo 2010 m. sausio 1 d.

16 Šiuo klausimu Nyderlandų vyriausybė nurodo, kad pareiga išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą yra ilgalaikio gyventojo statuso įgijimo sąlyga, taikoma tiek trečiųjų šalių piliečiams, kurie Nyderlanduose pirmą kartą teisėtai apsigyveno įsigaliojus *Wi*, tiek trečiųjų šalių piliečiams, kurie, net jei *Wi* įsigaliojimo dieną jau teisėtai gyveno Nyderlanduose, paprašė suteikti ilgalaikio gyventojo statusą po 2010 m. sausio 1 d. Taigi *Vw 2000* 21 straipsnio 1 dalies k punktas taikomas šioms dviem piliečių kategorijoms.

17 Tačiau trečiųjų šalių piliečiai, kurie *Wi* įsigaliojimo dieną jau teisėtai gyveno Nyderlanduose ir ilgalaikio gyventojo statusą paprašė suteikti laikotarpiu nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2010 m. sausio 1 d., kaip yra apeliančių pagrindinėje byloje atveju, neturi pareigos išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą, kad įgytų šį statusą. Taigi *Vw 2000* 21 straipsnio 1 dalies k punktas šiai piliečių kategorijai netaikomas.

18 Vis dėlto pastarajai kategorijai priklausantys piliečiai privalo išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą per savivaldybės, kurioje jie gyvena, *College van Burgemeester en Wethouders* sprendimu nustatytą terminą, o to nepadarius jiems gali būti skiriama piniginė bauda. Jeigu egzaminas per šį terminą neišlaikomas, nustatomas naujas terminas, o piniginės baudos dydis kiekvieną kartą didinamas.

19 Taigi šiai piliečių kategorijai tenkanti pilietinės integracijos pareiga neturi įtakos nei ilgalaikio gyventojo statuso įgijimui, nei šio statuso išlaikymui.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

20 P ir S yra trečiųjų šalių pilietės, kurios atitinkamai nuo 2008 m. lapkričio 14 d. ir 2007 m. birželio 8 d. turi Direktyva 2003/109 grindžiamus ilgalaikio gyventojo leidimus nuolat gyventi šalyje.

21 2008 m. rugpjūčio 1 d. sprendimu *Commissie Sociale Zekerheid* informavo P, kad jai taikoma *Wi* numatyta pilietinės integracijos pareiga ir kad ji iki 2013 m. birželio 30 d. privalo išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą. Po šio sprendimo P pradėjo lankyti *Commissie Sociale Zekerheid* siūlomus pilietinės integracijos kursus. Nuo 2008 m. rugpjūčio 25 d. dėl su sveikata susijusių priežasčių ji laikinai nelankė šių kursų. Vėliau ji šių kursų nebelankė. 2009 m. rugpjūčio 4 d. sprendimu *Commissie*

Sociale Zekerheid iš naujo konstatavo, kad P taikoma ši pareiga ir kad ji iki 2013 m. birželio 30 d. privalo išlaikyti šį egzaminą. 2010 m. vasario 25 d. *Commissie Sociale Zekerheid* patvirtino savo 2009 m. rugpjūčio 4 d. sprendimą.

22 2010 m. vasario 24 d. sprendimu *College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amstelveen* informavo S, kad jai taikoma *Wi* numatyta pilietinės integracijos pareiga ir kad ji iki 2013 m. rugpjūčio 24 d. privalo išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą.

23 Nagrinėjant apeliacinius skundus, kuriuos P ir S pateikė dėl skundų, kuriais ginčyti sprendimai, kuriais jos įpareigojamos išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą, atmetimo, *Centrale Raad van Beroep* (Centrinis administracinių bylų teismas) kyla abejonių dėl pilietinės integracijos pareigos atitikties Direktyvai 2003/109.

24 Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, nors ir manančiam, kad tokios pareigos nustatymas grindžiamas Direktyvos 2003/109 5 straipsnio 2 dalimi, kyla klausimas, ar, suteikusios ilgalaikio gyventojo statusą, valstybės narės gali nustatyti pilietinės integracijos sąlygas, kaip antai pilietinės integracijos egzaminą, susietą su piniginių baudų sistema.

25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat mano, kad įmanoma, jog pilietinės integracijos pareigą apima Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies a ir b punktai. Jeigu taip yra, kadangi minėta pareiga savo šalies piliečiams nenustatoma, trečiųjų valstybių piliečiams, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, taip pat negali būti taikoma ši pareiga, nes kitaip būtų pažeistas minėtame straipsnyje įtvirtintas vienodo požiūrio principas.

26 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, nors nacionalinėje teisėje ir leidžiama nustatyti integracijos sąlygas, vis dėlto jos negali būti tokios, kad dėl jų taptų neįmanoma arba būtų pernelyg sunku įgyti ilgalaikio gyventojo statusą arba jį išlaikyti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neatmeta galimybės, kad pilietinės integracijos pareiga neatitinka šio kriterijaus.

27 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar tai, kad asmuo, įgijęs ilgalaikio gyventojo statusą, informuojamas apie tai, jog vėliau reikia įvykdyti pilietinės integracijos pareigą, kaip yra S atveju, turi įtakos vertinant šios pareigos atitiktį Direktyvai 2003/109.

28 Šiomis aplinkybėmis *Centrale Raad van Beroep* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2003/109 prasmė ir tikslas arba jos 5 straipsnio 2 dalis ir (arba) 11 straipsnio 1 dalis aiškintini taip, kad su jais nesuderinamas nacionalinėje teisėje numatytas pilietinės integracijos pareigos, susietos su piniginių baudų sistema, nustatymas trečiųjų šalių piliečiams, turintiems ilgalaikio gyventojo statusą?

2. Ar atsakant į pirmąjį klausimą turi reikšmės tai, ar pilietinės integracijos pareiga nustatyta prieš įgyjant ilgalaikio gyventojo statusą?“

Dėl prejudicinių klausimų

29 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2003/109, visų pirma jos 5 straipsnio 2 dalis ir 11 straipsnio 1 dalis, draudžia nacionalinės teisės normą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, pagal kurią trečiųjų šalių piliečiams, jau turintiems ilgalaikio gyventojo statusą, nustatoma pareiga išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą, už kurios neįvykdymą numatyta piniginė bauda, ir ar šiuo atveju svarbu tai, ar šis statusas įgytas prieš nustatant šią pareigą, ar po to, kai ji buvo nustatyta.

30 Pirmiausia pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai susiję tik su trečiųjų šalių piliečiais, kurie teisėtai gyveno Nyderlanduose *Wi* įsigaliojimo dieną, t. y. 2007 m. sausio 1 d., ir kurie paprašė suteikti ilgalaikio gyventojo statusą laikotarpiu nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2010 m. sausio 1 d., kaip yra P ir S atveju.

31 Pagrindinėje byloje nagrinėjama pilietinės integracijos pareiga, kurios esmė – išlaikyti egzaminą siekiant įrodyti nyderlandų kalbos žinių žodžiu ir raštu įgijimą ir pakankamą Nyderlandų visuomenės pažinimą, šiai piliečių kategorijai nėra sąlyga nei įgyti, nei išlaikyti ilgalaikio gyventojo statusą; dėl to tik skiriama piniginė bauda tiems, kurie neišlaikė šio egzamino pasibaigus nustatytam terminui.

32 Be to, reikia pažymėti svarbą, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas teikia integracijos priemonėms; tai matyti, be kita ko, iš Direktyvos 2003/109 4 konstatuojamosios dalies, kurioje numatyta, kad trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai valstybių narių gyventojai, integracija yra esminis elementas skatinant ekonominę ir socialinę sanglaudą, kuri Sutartyje nurodoma kaip pagrindinis Sąjungos tikslas.

33 Į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus reikia atsakyti atsižvelgiant būtent į šiuos svarstymus.

34 Kalbant pirmiausia apie Direktyvos 2003/109 5 straipsnio „Ilgalaikio gyventojo statuso įgijimo sąlygos“ 2 dalį pažymėtina, kad šioje nuostatoje numatyta, jog valstybės narės gali pareikalauti, kad trečiųjų šalių piliečiai tenkintų nacionalinėje teisėje numatytas integracijos sąlygas.

35 Taigi, iš šios nuostatos teksto ir jos konteksto matyti, kad ja valstybėms narėms suteikiama teisė ilgalaikio gyventojo statuso gavimą susieti su išankstiniu tam tikrų integracijos sąlygų įvykdymu.

36 Todėl Direktyvos 2003/109 5 straipsnio 2 dalis susijusi su integracijos sąlygomis, kurių galima reikalauti prieš suteikiant ilgalaikio gyventojo statusą.

37 Kaip nurodyta šio sprendimo 31 punkte, pagrindinėje byloje nagrinėjama pilietinės integracijos pareiga trečiųjų šalių piliečiams, kurie ilgalaikio gyventojo statuso paprašė laikotarpiu nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2010 m. sausio 1 d., nėra nei šio statuso gavimo, nei išlaikymo sąlyga. Tai reiškia, kad, kiek tai susiję su šia piliečių kategorija, tokia pareiga negali būti laikoma integracijos sąlyga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/109 5 straipsnio 2 dalį.

38 Todėl, kadangi Direktyvos 2003/109 5 straipsnio 2 dalis nei nurodo, nei draudžia valstybėms narėms iš trečiųjų šalių piliečių reikalauti įvykdyti integracijos pareigas po to, kai įgijo ilgalaikio gyventojo statusą, ši nuostata nedraudžia tokios integracijos priemonės, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje.

39 Kiek tai susiję su Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalimi, pažymėtina, kad, kaip nurodyta šios direktyvos 12 konstatuojamojoje dalyje, šia nuostata trečiųjų šalių piliečiams, įgijusiems ilgalaikio gyventojo statusą, jos a–h punktuose išvardytose srityse garantuojamas toks pat požiūris, koks taikomas atitinkamos valstybės narės piliečiams.

40 Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama pilietinės integracijos pareiga savo šalies piliečiams nenustatyta, reikia išnagrinėti, ar tokia pareiga gali prieštarauti Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam vienodo požiūrio principui įvairiose šioje dalyje numatytose srityse.

41 Primintina, kad, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, pagal vienodo požiūrio principą reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, nebent toks vertinimas būtų objektyviai pateisinamas (Sprendimo *S.P.C.M. ir kt.*, C-558/07, EU:C:2009:430, 74 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

42 Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad nagrinėjamas priemones iš esmės sudaro pareiga įgyti nyderlandų kalbos žinių žodžiu ir raštu ir žinių apie Nyderlandų visuomenę ir (arba) jas įrodyti. Galima daryti prielaidą, kad savo šalies piliečiai tokių žinių turi, tačiau taip nėra trečiųjų šalių piliečių atveju. Todėl, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 52 punkte, manytina, kad, kiek tai susiję su integracijos priemonių, kaip antai kalbos žinių ir žinių apie šalies visuomenę įgijimo, tikslingumu, trečiųjų šalių piliečių situacija nėra panaši į savo valstybės piliečių situaciją.

43 Todėl, kadangi šios situacijos nėra panašios, tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama pilietinės integracijos pareiga savo valstybės piliečiams nenustatyta, nepažeidžia trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, teisės į tokį patį požiūrį, koks taikomas savo valstybės piliečiams, kaip nustatyta Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalyje.

44 Tačiau šios pilietinės integracijos pareigos taikymo tvarka neturi pažeisti nediskriminavimo principo Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalyje išvardytose srityse.

45 Bet kuriuo atveju reikia pridurti, kad valstybės narės negali taikyti nacionalinės teisės normos, dėl kurios gali kilti pavojus, kad nebus pasiekti šios direktyvos tikslai, todėl ji neteks savo praktinio veiksmingumo (žr. Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-508/10, EU:C:2012:243, 65 punktą).

46 Kaip matyti iš Direktyvos 2003/109 4, 6 ir 12 konstatuojamųjų dalių, jos pagrindinis tikslas – trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai valstybių narių gyventojai, integracija (žr. Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-508/10, EU:C:2012:243, 66 punktą).

47 Tokiomis aplinkybėmis, kalbant pirmiausia apie pareigą išlaikyti pagrindinėje byloje nagrinėjamą pilietinės integracijos egzaminą, negali būti ginčijama, kad priimančiosios valstybės narės kalbos žinių ir žinių apie jos visuomenę įgijimas labai palengvina trečiųjų šalių piliečių ir tos valstybės piliečių komunikavimą ir, be to, skatina jų socialinių tarpusavio ryšių palaikymą ir vystymą. Taip pat negali būti ginčijama tai, kad priimančiosios valstybės narės kalbos žinių įgijimas sudaro trečiųjų šalių piliečiams palankesnes sąlygas įsidarbinti ir mokytis profesijos.

48 Atsižvelgiant į tai, kadangi pareiga išlaikyti egzaminą, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, leidžia užtikrinti, kad atitinkami trečiųjų šalių piliečiai įgis žinių, kurios, kaip matyti, yra neginčijamai naudingos ryšiams su priimančiąja valstybe nare užmegzti, manytina, kad tokia pareiga savaime nekelia grėsmės Direktyvos 2003/109 tikslų pasiekimui, bet, priešingai, gali prisidėti prie jų pasiekimo.

49 Tačiau šios pareigos įgyvendinimo tvarka taip pat negali kelti grėsmės šiems tikslams, visų pirma atsižvelgiant į reikalaujamą žinių lygį pilietinės integracijos egzaminui išlaikyti, galimybes lankyti kursus ir gauti medžiagą, reikalingą šiam egzaminui pasiruošti, trečiųjų šalių piliečiams taikomų registracijos laikyti šį egzaminą mokesčių dydį ir į tai, kad paisoma ypatingų individualių aplinkybių, kaip antai amžiaus, neraštingumo ar išsilavinimo lygio.

50 Toliau, kalbant apie pagrindinėje byloje nagrinėjamą piniginių baudų sistemą, pažymėtina, kad baudų skyrimas trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra ilgalaikiai gyventojai ir kurie, pasibaigus nustatytam terminui, neišlaikė pilietinės integracijos egzamino, kaip priemonė užtikrinti jiems tenkančios pilietinės integracijos pareigos veiksmingumą, savaime nekelia grėsmės Direktyvos 2003/109 tikslų pasiekimui, todėl nepanaikina praktinio jos veiksmingumo.

51 Tačiau reikia atsižvelgti į tai, kad pagrindinėje byloje maksimali galimos skirti piniginės baudos suma yra santykinai didelė, t. y. 1 000 EUR, ir kad ši bauda, be to, gali būti skirta kiekvieną kartą, kai baigiasi terminai, nustatyti pilietinės integracijos egzaminui išlaikyti, tačiau egzaminas neišlaikomas, ir taip neribotai tol, kol atitinkamas trečiosios šalies pilietis išlaiko šį egzaminą.

52 Taip pat pažymėtina, kad piniginė bauda skiriama trečiųjų šalių piliečiams, kurie, pasibaigus jiems nustatytam terminui, neišlaikė pilietinės integracijos egzamino, neatsižvelgiant į tai, ar iki to termino pabaigos šie piliečiai niekuomet neatvyko laikyti minėto egzamino ar buvo atvykę keletą kartų.

53 Be to, registracijos laikyti pilietinės integracijos egzaminą mokesčiai ir galimos pasirengimo šiam egzaminui išlaidos tenka atitinkamiems trečiųjų šalių piliečiams. Taip pat pažymėtina, jog per teismo posėdį Nyderlandų vyriausybė nurodė, kad registracijos mokesčių dydis yra 230 EUR, kad atitinkami trečiųjų šalių piliečiai turi sumokėti šiuos mokesčius kiekvieną kartą, kai per nustatytą terminą atvyksta į pilietinės integracijos egzaminą, ir kad minėti mokesčiai šio egzamino neišlaikiusiems piliečiams negrąžinami. Taigi, tai reiškia, kad piniginės baudos skyrimas nėra vienintelė neigiama pasekmė, kurią turi patirti trečiųjų šalių piliečiai, kuriems nepavyksta išlaikyti šio egzamino prieš baigiantis nustatytam terminui.

54 Tokiomis sąlygomis, kurias turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, piniginės baudos mokėjimas už pareigos išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą nesilaikymą, be to, kad sumokami su egzaminų laikymu susiję mokesčiai, gali kelti pavojų tam, kad nebus pasiekti Direktyvos 2003/109 tikslai, todėl ji neteks savo praktinio veiksmingumo.

55 Galiausiai, kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatyta pilietinės integracijos pareiga neturi įtakos trečiųjų šalių piliečiams, kurie paprašė suteikti ilgalaikio gyventojo statusą laikotarpiu nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2010 m. sausio 1 d., įgyjant ir išlaikant šį statusą, kaip nurodyta šio sprendimo 31 punkte, konstatuotina, jog tai, ar ilgalaikio gyventojo statusas įgytas prieš nustatant šią pareigą ar po jos nustatymo, pateikiant atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nagrinėjamu atveju yra nesvarbu.

56 Atsižvelgiant į pateiktus svarstymus, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: Direktyva 2003/109, visų pirma jos 5 straipsnio 2 dalis ir 11 straipsnio 1 dalis, nedraudžia nacionalinės teisės normos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurią trečiųjų šalių piliečiams, jau turintiems ilgalaikio gyventojo statusą, nustatoma pareiga išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą, už kurios neįvykdymą numatyta piniginė bauda, su sąlyga, kad jos taikymo tvarka nekels grėsmės šios direktyvos tikslų pasiekimui, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šiuo atveju nesvarbu, ar ilgalaikio gyventojo statusas įgytas prieš nustatant pareigą išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą, ar po to, kai ji buvo nustatyta.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

57 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso, visų pirma jos 5 straipsnio 2 dalis ir 11 straipsnio 1 dalis, nedraudžia nacionalinės teisės normos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurią trečiųjų šalių piliečiams, jau turintiems ilgalaikio gyventojo statusą, nustatoma pareiga išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą, už kurios neįvykdymą numatyta piniginė bauda, su sąlyga, kad jos taikymo tvarka nekels grėsmės šios direktyvos tikslų pasiekimui, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šiuo atveju nesvarbu, ar ilgalaikio gyventojo statusas įgytas prieš nustatant pareigą išlaikyti pilietinės integracijos egzaminą, ar po to, kai ji buvo nustatyta.

Parašai.